

Motion till riksdagen 2017/18:3772

av **Kristina Yngwe m.fl. (C)**

Miljö och resurseffektiv ekonomi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det införs ett miljömål i EU för en giftfri vardag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU måste öka takten när det gäller att begränsa användningen av eller fasa ut särskilt farliga ämnen som kvicksilver och hormonstörande ämnen såsom flera bisfenoler och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av bisfenol A bör fasas ut med omedelbar verkan och att ett förbud mot ämnet bör implementeras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka gränsen för inrapportering av PFAS till produktregistret och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka livscykelanalysperspektivet i Reach till att inkludera avfallsperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på sikt fasa ut fossilbaserade plaster och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur företags transparens mot konsument kan stärkas avseende produktinnehåll och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att införa ett kemikalie-Fass och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att skapa konsumentvänlig information inom Reach och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att samarbetet mellan kemikaliemyndigheterna i olika länder stärks, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det införs ett producentansvar för textilier med kriterier som möjliggör för secondhandverksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att skärpa EU:s lagar och kräva ekodesignkrav på textilier, som tar hänsyn till alla led i livscykeln, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka internationellt för övergången till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till märkning med förväntad livslängd för olika produktgrupper och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljödeklarationen ska ligga till grund för en synlig miljömärkning på läkemedel och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att läkemedel ska kunna omprövas med hänsyn till nya forskningsrön om effekter på miljön och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöklassa kosmetika och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda begreppet kosmetika inom kosmetikaförordningen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur konsument- och miljöskydd kan stärkas för ytterligare produktgrupper och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla ett EU-gemensamt register för all antibiotikaanvändning vid djuruppfödning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för skärpta EU-regler för antibiotikaanvändning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja drivkrafter som gör det lönsamt att forska fram ny antibiotika, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ge tullen befogenheter att beslagta antibiotika från annat EU-land och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av fossila insatsvaror i livsmedelskedjan bör minska, resurseffektiviteten bör öka och det cirkulära systemet bör slutas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk livsmedelskonsumtions påverkan på miljö och klimat bör minska och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka ursprungsmärkningen och införa denna på fler livsmedel på EU-nivå, i ett första steg mejeriprodukter, och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra märkningen på livsmedel från bäst före till minst hållbar till och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för butiker att bli foderleverantörer och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU bör verka med kraft för att minska livsmedelsfusket och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta en nationell biogasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen om nedskräpning så att även tobaksprodukter omfattas av nedskräpningsböterna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till sanering av vattentäkter som har blivit påverkade av oaktsam användning av farliga kemikalier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av förbättrad vattenreningsteknik för att minska utsläppen av läkemedelsrester och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska ha rätt att införa lokala biltvättsförbud på hårdgjord yta utan reningsteknik och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka skyddet av marina reservat genom ett underifrånperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja marina affärsmodeller för att förbättra Östersjöns tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta fram och exportera goda exempel i arbetet med minskat kväveläckage, exempelvis Greppa näringen, och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett system bör införas vid hanteringen av enskilda avlopp, som på ett effektivt och hållbart sätt tar hänsyn till både fastighetsägaren och miljönyttan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa etappmål för luftföroreningar och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att göra Sverige fritt från fossila bränslen och nettoutsläpp av koldioxidekvivalenter och att Sverige ska ha 100 procent förnybar energi till 2040, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ge berörda myndigheter i uppdrag att ta fram en strategisk plan för att minska utsläppen av växthusgaser från skogs- och jordbruk och öka kolinlagringen i åker- och betesmark och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för privatpersoner att starta ”solpooler” för en överföring till andra användare på korta avstånd och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla definitionen av miljöarbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa miljökrav vid upphandling på t.ex. avgasutsläpp, bränsleförbrukning och drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att tilldela en myndighet ett samordningsansvar för att bidra till utvecklingen av arbetsmaskiner med bättre miljö- och klimategenskaper och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa EU-gemensamma koldioxidkrav på personbilar och lätta lastbilar i kombination med nationella styrmedel och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att det inom EU utvecklas koldioxidutsläppskrav för tunga fordon och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatförändringar, spridning av miljögifter, nedskräpning av haven, ohållbart utnyttjande av naturresurser utgör allvarliga hot mot ekosystemen och människors hälsa och fortsatta överlevnad. Ett ansvarsfullt miljöarbete och en hållbar samhällsutveckling har länge tillhört Centerpartiets viktigaste frågor. Med en historia av engagemang och resultat för miljön vill vi nu stärka ledarskapet för och fortsätta utveckla Sveriges miljöarbete.

Utfasning av ämnen

Ett Sverige fritt från gifter är en prioriterad fråga i miljöpolitiken. Alla ska kunna vara förvissade om att de produkter vi köper inte är skadliga för oss eller vår miljö. I Sverige har vi nationella miljömål för att säkerställa en giftfri vardag. På EU-nivå pågår arbete med att ta fram en strategi för giftfri miljö men arbetet går för långsamt. Centerpartiet anser att ett EU-gemensamt mål för giftfri vardag behövs för att påskynda arbetet, vilket motiveras ytterligare i ljuset av att alliansregeringen 2014 stämde kommissionen för ett för långsamt arbete med hormonstörande ämnen. Eftersom reglerna om användning och utsläpp på marknaden av kemikalier är harmoniserade inom EU är utveckling och tillämpning på EU-nivå av avgörande betydelse. EU måste öka takten när det gäller att begränsa användningen av eller fasa ut särskilt farliga ämnen, t.ex. kvicksilver, bromerade flamskyddsmedel och hormonstörande ämnen såsom flera bisfenoler.

Barn och unga är särskilt känsliga för farliga ämnen. Mycket har gjorts på senare år för att minska framför allt barns exponering för det hormonstörande ämnet bisfenol A; bl.a. har ämnet förbjudits i barnmatsförpackningar och en utredning har kartlagt användningsområden av ämnet samt lämnat förslag på hur exponeringen av ämnet från material som är i kontakt med livsmedel kan minska. EU-kommissionen beslutade i februari 2016 att klassa bisfenol A som reproduktionstoxiskt, vilket medför att ämnet hamnar på Reach-förordningens kandidatlista. Detta innebär att ämnet får högre prioritet i EU för utfasning för att skydda EU:s medborgare. Regeringen bör ta ett enhetligt grepp om frågan och verka för att fasa ut användningen av bisfenol A med omedelbar verkan och införa ett totalförbud mot ämnet.

Ett ytterligare problem med lagstiftningen, framför allt för PFAS-ämnen, är att om ett sådant ämne tillsätts och utgör mindre än 5 procent av produkten behöver den inte anmälas till EU:s produktregister. Därför vet inte inköparen om detta innehåll. Enligt Kemikalieinspektionen är mindre än 2 procent av PFAS-ämnena registrerade i EU:s produktregister och motsvarande siffra i det svenska registret är mindre än 4 procent. Centerpartiet anser att vi behöver sänka gränsen för inrapportering av PFAS till produktregistren för att fler ämnen och produkter ska inrapporteras.

Kemikalieanvändningen regleras i huvudsak genom EU-gemensamma krav och regler om information och märkning som begränsar farliga ämnen eller produkter i den gemensamma kemikalielagstiftningen Reach. Det är uppenbart att brister råder i lagstiftningen när larmrapport efter larmrapport kan visa på samband mellan exponering av miljögifter från produkter i vår vardag och ökad risk för olika folkhälsosjukdomar och nedsatt förmåga hos olika system i människokroppar och andra organismer. Centerpartiet har varit starkt pådrivande för utvecklingen av Reach och vi ser ett fortsatt behov av att förbättra och stärka Reach. Inom EU:s kemikalielagstiftning utgår man från livscykelanalyser (LCA) vid fastställandet av ett ämnes potentiella skadlighet. Vi vill förstärka detta perspektiv till att inkludera hanteringen av avfall i reningsverk för att driva på utvecklingen av avancerad reningsteknik som kan fånga upp rester av kosmetiska ämnen.

En källa för plast i havet är tillsats av mikroplaster i hygienartiklar som tandkräm eller duschgel. Mikroplasterna förs från våra avlopp till reningsverken och i viss utsträckning ut i vattendragen där de äts av plankton. Flera företag har redan framgångsrikt fasat ut mikroplaster från sina hygienartiklar. Förutom att vi vill se att krav ställs så att alla företag inom EU fasar ut mikroplaster till år 2020 vill vi, för att minska miljöpåverkan från plaster på sikt, fasa ut fossilbaserade plaster till förmån för förnybara.

Information om kemiska ämnen

Likt innehållet i de livsmedel vi konsumerar finns behov av mer transparens från företagen till konsument även på andra produkter. På livsmedel finns en tydlig EU-reglerad innehållsförteckning för att konsumenterna ska kunna identifiera allergener och kunna göra aktiva val. Detta är något som kan behövas på fler konsumentprodukter som vi kommer i nära kontakt med. Enligt gällande EU-lagstiftning är det ej nödvändigt för tillverkarna att ange innehållet i impregneringsmedel och den typen av konsumentvaror och därför är det nästintill omöjligt för konsumenten att avgöra huruvida produkten innehåller ämnen som kan vara giftiga. Samtidigt kan produkterna innehålla skadliga ämnen såsom högfluorerade alkylsubstanser, så kallade PFAS-ämnen. Centerpartiet vill att krav ställs på förteckning på innehåll av kemiska ämnen i textilier och byggmaterial och vill därutöver även att det utreds hur transparensen från företag till konsument kan öka även för andra varugrupper.

Det finns redan möjlighet att inom 45 dagar få information från butik om en vara innehåller ett potentiellt skadligt ämne som finns på EU:s kandidatlista. I praktiken är det dock få konsumenterna som utnyttjar denna möjlighet och företagen saknar oftast rutiner för att hantera frågan. Tiden det tar att få informationen (45 dagar) är oftast längre än vad konsumenterna vanligtvis har möjlighet att vänta vid ett inköpsbeslut. För att underlätta hanteringen och för att förbättra möjligheten att leverera information om kemikalieinnehåll till konsumenterna, inklusive i form av innehållsförteckning, vill vi att

det skapas en databas där konsumenterna direkt kan söka och se vilka kemikalier som finns i de produkter som finns på marknaden. Vi vill införa en motsvarighet till läkemedelsindustrins Fass, ett s.k. kemikalie-Fass. Då kan man som konsument göra informerade val och makten förs närmare dem som berörs. Ett sådant system skulle även stimulera företag att förbättra rutinerna för vilka ämnen som finns i varor och det skulle underlätta strävan mot en cirkulär ekonomi då kännedom om innehåll av kemiska ämnen är centralt för att uppnå miljö- och hälsosäker materialåtervinning.

Konsumenter vill i dag ha svart på vitt om vad som är bra och inte. Det finns ett intresse bland konsumenterna men man ska inte behöva vara kemist för att förstå innebörden av kemikalieanvändningen. Vi menar att det bör finnas mer konsumentvänlig information att tillgå enligt EU:s kemikalielagstiftning. Även detta skulle kunna kombineras med informationssystem om olika kemiska ämnens förekomst i olika varor.

Myndighetssamarbete för bättre kemikaliekontroll

För att skydda konsumenter bör ett skärpt internationellt kemikaliearbete kompletteras av ett stärkt arbete med tillsyn av kemikalier i varor. Kunskapen om kemikalieanvändning är ännu låg inom många företag. Komplexa leverantörskedjor och att produktionen oftast sker i länder långt bort från EU gör det svårt för många företag att känna till förekomst av kemiska ämnen i de varor de tillhandahåller. Tillsynsverksamheten är då ett bra sätt att utföra kontroller och belysa områden där kemiska ämnen förekommer i för stora halter. Då samma regler gäller på hela EU-marknaden finns stora vinster att uppnå med gemensamma tillsynsinsatser och ökat samarbete mellan olika länder. Samarbetet mellan kemikaliemyndigheterna i olika länder bör därför stärkas så att kontroller, godkännande och begränsningar kan gå fortare på den gemensamma marknaden.

Ekodesign och cirkulär ekonomi

Sverige behöver bli mer resurseffektivt. Svenska konsumenter köpte i genomsnitt cirka 12,5 kilo nya textilier 2013. Av textilierna som samlades in i Sverige samma år återanvändes sammanlagt 2,4 kilo textil per person. Tillverkning av textilier har stor miljöpåverkan. Inte minst används stora mängder kemikalier som påverkar hälsa och miljö vid såväl tillverkning som under användning och när textilierna blivit uttjänta. Många svenska företag arbetar med att samla in textilier för återvinning och återanvändning och med handlingsplaner för utfasning av olika ämnen. Centerpartiet vill ta tillvara och påskynda denna utveckling genom att införa producentansvar för att återvinna mer textilier. Det som förr ansågs värdelöst är idag en resurs. Många gånger slängs kläder och andra varor långt innan de blivit uttjänta. Samtidigt finns ett stort intresse för att sälja och köpa använda kläder, vilket kan ge vinster i form av minskad energi- och materialanvändning. Producentansvaret för textilier bör därför vara utformat så att det innefattar kriterier som möjliggör secondhandverksamhet.

En varas möjlighet till återvinning och återanvändning samt även dess livslängd avgörs många gånger redan på designstadiet. Användning av farliga ämnen i produktionen samt hur en vara är sammansatt och vad de olika delarna består av kan få stor betydelse. Genom att ställa krav på designen, så kallade ekodesignkrav, kan miljöpåverkan från en vara minska. Sverige bör verka för att skärpa EU:s lagar och

kräva att sådana ekodesignkrav ställs på textilier, som syftar till att minska miljö- och hälsopåverkan från textilier, vilket skulle kunna omfatta krav på längre livslängd, minskad användning av farliga ämnen samt krav på möjlighet till återanvändning och materialåtervinning. På så sätt kan omställningen till en cirkulär ekonomi göras lättare med förbättrat resursutnyttjande och en minskad användning av skadliga kemikalier. Kraven bör ta hänsyn till alla led i textiliernas livscykel.

För konsumenter är det ofta svårt att veta hur länge en vara kommer kunna användas. Det gör att priset hos varan ofta blir avgörande för köpbeslutet. Men en dyrare vara kan ha längre livslängd och att köpa en vara med längre livslängd kan därför visa sig vara mindre kostsamt än att köpa en billigare som håller kortare tid och som behöver ersättas fortare. Som exempel kan nämnas elektriska och elektroniska varor, som inte sällan har ett planerat åldrande i syfte att de ska gå sönder fortare och på så vis hålla konsumtionen uppe. Detta har inte bara konsekvenser för privatekonomin utan även för miljön, då varor med längre livslängd ofta har mindre miljöpåverkan. En studie av tyska Oeko-Institut från 2016 visar att livslängden på elektriska och elektroniska varor har blivit kortare de senaste åren, att vi byter ut sådana varor i allt högre takt samt att varor med längre livslängd har lägre miljöpåverkan. För elektriska och elektroniska varor är detta särskilt påtagligt men kvaliteten och därmed livslängden och miljöpåverkan varierar även för andra varor. Att förse varor med en märkning om förväntad livslängd skulle kunna vara till hjälp för konsumenter som vill göra mer miljömedvetna inköpsval. Vi anser därför att det bör utredas hur livslängdsmärkning skulle kunna utformas för olika varor och för vilka grupper av varor detta skulle kunna vara lämpligt att införa.

Att varor och förpackningar utformas så att de kan bli återvunna råvaror när de tjänat ut är centralt för att den cirkulära ekonomin ska växa. Då produktion och marknader idag rör sig över nationsgränser bör strävan mot hållbar konsumtion, inklusive ekodesignkrav och strävan mot en mer cirkulär ekonomi, även göras på global nivå. EU-kommissionen har presenterat en handlingsplan för att stödja övergången till en cirkulär ekonomi. Vi ser mycket positivt på denna strävan. För att verkligen nå en cirkulär ekonomi krävs dock insatser inte bara inom Sverige och EU. Vi anser att Sverige bör verka aktivt på internationell nivå för att skynda på utvecklingen mot en cirkulär ekonomi. I arbetet för en cirkulär ekonomi är giffria kretslopp av avgörande betydelse.

Miljö- och hälsopåverkan från kosmetika och läkemedel

Läkemedelsanvändningen kan bli miljömässigt bättre med lägre miljöpåverkan. Läkemedelsrester som inte går att rena i reningsverk är ett stort problem. Via avloppen når läkemedelsresterna naturen där de kan rubba ekosystem och göra stor skada. Sedan 2006 gäller att alla nya läkemedel ska miljödeklareras och att företaget under utvecklingstiden ska dokumentera effekter på miljön. Vi menar att den befintliga miljödeklarationen behövs tas ett steg vidare. Miljödeklarationen ska ligga till grund, efter patientsäkerheten, för en synlig miljömärkning på läkemedel så att konsumenten kan göra ett aktivt val i apoteket eller i affären. I dag finns möjlighet att ta del av information om läkemedels miljöpåverkan online, via Fass. Men information borde också vara tillgänglig synlig på varan. Självklart ska möjligheten att rädda liv ha högsta prioritet. Men ökad medvetenhet om miljöeffekterna kan också bidra till att fler lämnar tillbaka gamla läkemedel, istället för att slänga dem eller spola ner dem i toaletten.

Idag finns ingen uppföljning av gamla läkemedel som blivit godkända för bruk. Vi anser att ny forskning och kunskap om potentiell miljöpåverkan bör kunna leda till omprövningar, speciellt av läkemedel som enkelt skulle kunna bytas ut till miljömässigt bättre alternativ, utan att göra avkall på verkan och funktion. Vi anser därför att läkemedel ska kunna omprövas med hänsyn till nya forskningsrön avseende effekter på miljön.

På liknande vis som med läkemedel vill vi att kosmetiska produkter förses med miljödeklaration. Likt läkemedel hamnar ämnen från kosmetika också i miljön och i våra kroppar. Vi vill att miljöhänsyn ska ligga till grund för införandet av kosmetiska produkter på marknaden motsvarande den som finns för läkemedel.

Kemikalier i kosmetiska produkter regleras utifrån ett hälsoperspektiv i den europeiska kosmetikaförordningen 1223/2009. Ett problem uppstår för ämnen som faller inom gråzonen och klassificeras som kemiska produkter istället för kosmetiska produkter. Kemiska produkter har inte lika skarpa krav som kosmetiska produkter för konsumentens hälsa. Exempel på sådan produkt är lim till lösögonfransar. För att fler varor ska omfattas av ett stärkt konsumentskydd i kosmetikaförordningen vill vi därför bredda begreppet kosmetika.

På liknande sätt gäller olika regler även för ämnen beroende på om de är klassade som kosmetika eller läkemedel. Tandblekningsprodukter klassas som kosmetika och omfattas av kosmetikaförordningen. Det förekommer att tillverkare istället klassar produkterna som medicintekniska, och då gäller andra regler och produkterna kan innehålla mer väteperoxid. Konsumenters hälsa och säkerhet riskeras därmed när regelverket kringgås. Mensskydd är ytterligare en produktgrupp där det råder stora brister i tillsyn och kontroll. Från andra länder finns rapporter om att dioxiner och furaner, som är miljögifter, har hittats i dessa produkter. Liknande kroppsnära produkter som plåster och kondomer klassas som medicintekniska produkter och där har tillsynsmyndigheten Läkemedelsverket ett tydligt ansvar att kontrollera. Kemikalieinspektionen kontrollerar 2016–2017 innehållet i mensskydd men Centerpartiet anser att vi behöver gå längre. Genom att klassa produkter som medicintekniska produkter ställs andra krav och konsumentskyddet stärks. Vi anser att det bör utredas hur konsument- och miljöskydd kan stärkas för dessa och andra produktgrupper genom att se över hur klassning av olika produkter påverkar konsumentens säkerhet och utreda möjligheter att säkerställa konsumentens säkerhet, via produktklassning eller genom att minska riskerna att regelverket kringgås.

Antibiotika

Det är cirka 30 år sedan som den senaste antibiotikan upptäcktes. I en värld där resistensen ökar allt snabbare är bristen på nya former av antibiotika ett stort problem. För att världen ska klara av den ökande antibiotikaresistensen är det helt nödvändigt att nya antibiotika utvecklas. Dessutom är det viktigt att minska användningen av antibiotika. Centerpartiet har länge arbetat på olika nivåer för att förebygga och minska risken för utvecklingen av antibiotikaresistenta bakterier och andra multiresistenta bakterier. Centerpartiet verkar för att förebyggande användning av antibiotika inom djurproduktion ska förbjudas och att gruppbehandling vid konstaterat sjukdomsfall ska begränsas. Det finns en gemensam strategi för antibiotika i EU men det är bara Sverige som lever upp till den. Dessutom är antibiotikaförskrivning en stor del av veterinärers

lönegrundande inkomst i vissa EU-länder, något som Centerpartiet vill stoppa. Vi anser därför att mer behöver göras på EU-nivå.

Inom djuruppfödningen används antibiotikan ofta som en kompensation för en dålig djurmiljö. Exempelvis används i Cypern och Italien 30 gånger mer antibiotika i djuruppfödningen än i Sverige, och Tyskland använder 13 gånger mer. Istället för att förebygga sjukdomar hos djuren med en god djuromsorg, överanvänds antibiotika med resistenta bakterier som följd. Detta är oacceptabelt. Konsumenter ska kunna få tillgång till kött som fötts upp utan onödig antibiotika och djurskyddet bör säkras så att onödig användning av antibiotika kan minska. För att göra antibiotikaanvändningen mer synlig vill vi se ett gemensamt EU-register för all antibiotikaanvändning vid djuruppfödning och Sverige bör verka för att ett sådant register införs. Reglerna och uppföljningen inom EU behöver skärpas och vi vill att det sätts ett tak för antibiotikaanvändningen inom EU på samma nivå som i Sverige idag, vilket Sverige bör verka för.

I dag hindras forskningen att ta nya steg, bland annat eftersom läkemedelsbolagen har svårt att skapa lönsamhet i sådan forskning. Centerpartiet vill därför genomföra en grundlig analys av hur EU och den svenska staten kan bidra till en god forskningsmiljö, till exempel genom att se över möjligheten till kortare och bredare patent eller på annat sätt öka incitamenten att ta fram nya läkemedel, eller genom att ytterligare stärka forskningssatsningarna på området.

I dag är det enkelt att köpa antibiotika via nätet. Omkring 200 000 nätsökningar på läkemedel per månad gjordes i Sverige enligt en undersökning från Livsmedelsverket 2013, samtidigt visar siffror från Världshälsoorganisationen (WHO) att över 50 procent av alla läkemedel som säljs via oseriösa webbsidor är förfalskade. Tullverket vittnar om att flödet av läkemedel har ökat och att försändelser inte kan beslagtas om de kommer från ett annat EU-land, även om det är känt att försändelserna innehåller olagliga läkemedel. Första halvåret 2011 gjorde tullen 129 000 beslag av olagliga läkemedel från tredjeländer. Under samma tidsperiod 2014 hade den siffran sjunkit till drygt 40 000 beslag. Enligt Tullverket packas olagliga läkemedel helt enkelt om i något EU-land för att undgå Tullverkets kontroll. Detta är en lucka som vi vill täppa till. Vi ser det som motiverat att ändra regelverket eftersom överanvändning av antibiotika är ett så stort hot mot människors hälsa. Vi föreslår därför att tullen får befogenheter att beslagta antibiotika även om den kommer från annat EU-land.

Säker och miljösmart livsmedelskedja

Svensk livsmedelsproduktion ligger i framkant vad gäller miljöhänsyn och klimatarbete. Många företag, såväl små som stora, tycker dessutom det är viktigt att arbeta med hållbarhet och ser också att det finns affärsmöjligheter kopplade till hållbarhetsarbete. Livsmedelskedjan är också central när det gäller möjligheterna att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Dagens samhälle bygger i alltför hög grad på ett linjärt system där resurser tas i anspråk, används och sedan kastas. I längden kommer detta att bli kostsamt för både miljö och företag, och att arbeta mer cirkulärt när det gäller resursanvändning blir därför allt viktigare framöver. Att i ökad utsträckning ta tillvara restprodukter från livsmedelssektorn, även matsvinn, t.ex. genom ökad biogasproduktion, ger dubbel miljönytta då det både minskar avfall och ersätter fossila bränslen i transportsektorn. Arbetet för minskad användning av fossila insatsvaror handlar om hela livsmedelskedjan, allt från fossila drivmedel i primärproduktion till varutransporter

såväl som råvaruval vid tillverkning av förpackningar. För att ytterligare stärka hållbarhetsarbetet och samtidigt stärka konkurrenskraften är det viktigt att livsmedelskedjans beroende av fossila råvaror minskar, att kretsloppet sluts i livsmedelskedjan, att resurseffektiviteten ökar och det cirkulära systemet sluts. Detta bör bli prioriterade områden för Sverige att arbeta med under de kommande åren.

Ungefär en fjärdedel av de svenska hushållens klimatpåverkan kommer från maten, och hur vi konsumerar har stor påverkan även på miljö och natur. Svensk mat är smart för både klimat och miljö och svensk livsmedelsproduktion har en minimal användning av antibiotika. Till exempel är klimatpåverkan från svenska mejeriprodukter 40 procent mer klimatsmart än det globala genomsnittet. Klimatpåverkan från konsumtion av nötkött har fördubblats under de senaste tio åren, men ökningen står importerat nötkött för. Ser man till ett livscykelperspektiv där både kostnader och nyttor vägs in kan man konstatera att svenskt beteskött står för stora värden i form av exempelvis öppna landskap och biologisk mångfald. Genom att äta mindre men bättre kött skulle påverkan på vår omvärld minska, och att byta ut importerad mat med högre påverkan på klimat och miljö mot närproducerad mat med hög miljö- och klimathänsyn som levererar ekosystemtjänster är således viktigt för att Sverige ska ta ett ansvar globalt. Det blir allt viktigare att anta ett livscykelperspektiv på den mat som äts för att fånga upp både nyttor och kostnader.

Klimat och hälsa går ofta hand i hand, vilket kan exemplifieras med att 1 kilo chips leder till 20 gånger mer utsläpp än 1 kilo potatis eller att en påse skumgodis har lika stor klimatpåverkan som en portion fläskkött. Det är därför viktigt att arbeta mer fokuserat med ett folkhälsoperspektiv som är bra för både miljö och människa. Att försöka minska påverkan på miljö och klimat från svensk konsumtion av livsmedel och säkerställa att svenska konsumenter äter mat som är både bra för dem och bra för miljön bör därför bli ett prioriterat område till 2020.

Ursprungsmärkning av kött, mejeriprodukter, frukt och grönt är en metod för att möjliggöra för konsumenter att göra medvetna val. Sex av tio konsumenter tycker att ursprung är bland de viktigaste faktorerna när det gäller att välja mat. Det är också ett sätt att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Vi ser positivt på de initiativ som tagits av branschen och dagligvaruhandeln med ursprungsmärkning av kött, mjölk och andra varugrupper. Krav på ursprungsmärkning finns redan för nötkött, fisk och vissa andra livsmedel som exempelvis honung, frukt och olivolja. För att stärka konsumentskyddet och möjliggöra för konsumenter att göra medvetna val gällande bland annat antibiotikaanvändning, djurskydd och klimatpåverkan är det positivt med ökad information till konsumenterna. Vi vill därför att krav på ursprungsmärkning införs på fler livsmedel, i första steg mejeriprodukter, och att Sverige verkar för att detta krav införs på EU-nivå.

En bidragande faktor till matsvinnet är den missvisande bäst-före-märkningen på produkter. En bäst-före-märkning kan uppfattas som att livsmedlet blir oätligt efter det passerade datumet trots att så inte är fallet allt som oftast. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedels hållbarhet och samtidigt kan en förändring i märkningen till ”minst hållbar till” öka förståelsen för att livsmedlet håller sig ytterligare en tid efter att datumet passerats. Vi önskar därför ändra ”bäst före”-märkningen till ”minst hållbar till”.

Butiker behöver idag registrera sig som foderleverantörer för att få lämna överbliven mat till foder. Det behöver ses över vilka lösningar som kan förenkla för butiker att kunna lämna överbliven mat till foder. Däremot är det viktigt att olika livsmedel inte

blandas eller innehåller ämnen som kan vara skadliga för djuren, om man ska göra foder av matavfall.

Trots att vi har skydd via EU:s lagstiftning och svenska Livsmedelsverket så förekommer livsmedelsförfalskning. Förfalskad mat beräknas omsätta över 400 miljarder kronor varje år i hela världen och bakom matförfalskningen står ofta kriminella nätverk. Dessutom visar Livsmedelsverkets kontroller att det förekommer användning av bekämpningsmedel som är förbjudna i Sverige eller EU samt livsmedel som innehåller halter av ämnen över EU-harmoniserade gränsvärden. Grunden i den europeiska livsmedelslagstiftningen är att den som producerar och säljer livsmedel också ansvarar för att dessa är säkra och rätt märkta. Det gäller i alla led i livsmedelskedjan – produktion, tillverkning, import, transport, försäljning och servering till konsumenten – och det gäller både stora och små företag. Risker att åka fast för fusk med livsmedel, såsom förfalskning och användning av förbjudna ämnen, är förhållandevis liten. Men de potentiella riskerna för konsumenterna är betydande. Efter skandalerna de senaste åren har EU fastställt att livsmedelsbedrägerier ska vara ett prioriterat område, men ännu har vi inte sett resultatet av denna prioritering. I och med att EU:s livsmedelslagstiftning utgör grunden för vår livsmedelslagstiftning behöver vi stärka arbetet på EU-nivå för att minska livsmedelsfusket. Vi vill därför att regeringen med kraft ska verka inom EU för att minska livsmedelsfusket för att trygga konsumentens säkerhet och konsumenternas tillit till livsmedelsindustrin.

Nationell biogasstrategi

En viktig miljönytta med insamling av matavfall är produktion av biogas. Biogas kan också produceras från stallgödsel och andra restprodukter och kan utgöra en viktig landsbygdsverksamhet och bidra till lönsamhet för lantbruksföretag. Som en del i att skapa ett hållbart samhälle utan nettoutsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi kan biogasen fylla en viktig funktion. För att ta tillvara biogasens fulla potential och för att underlätta samordning mellan de olika politikområden som biogasen berör vill vi att det tas fram en nationell biogasstrategi.

Nedskräpningsböter för tobaksprodukter

Nedskräpning av gator, parker och natur är ett problem. Nedskräpning i våra vägdiken ger stort djurlidande då exempelvis aluminiumburkar ofta hamnar i närliggande åkermark och så småningom på djurens foderbord. Dagens nedskräpningsförbud har haft viss effekt men fler åtgärder behövs. Tobaksprodukter såsom fimpar och snus står för 60 procent av den totala nedskräpningen men omfattas inte av dagens böter på nedskräpning. Nedskräpningen gör det mindre trivsamt att vistas i dessa områden, sprider gifter och innebär också höga kostnader för kommuner. Vi vill därför skärpa lagstiftningen om nedskräpning så att även tobaksprodukter omfattas av nedskräpningsböterna.

Rent vatten

Runt om i landet finns områden och vattentäkter som har blivit påverkade av oaktsam användning av farliga kemikalier. Nya rapporter som tar upp denna problematik

kommer ständigt. I ett antal kommuner har man upptäckt höga halter av PFAS i vattentäkter där brandövningsplatser visat sig vara källan till dessa föroreningar. I vissa fall har det inneburit att vattentäkter har fått stänga. Dessa fall visar att PFAS-förorening av vattentäkter kan vara ett hot mot dricksvattenförsörjningen. Ämnena bryts inte ner i miljön och vissa PFAS är så pass giftiga att tillverkning och användning har stoppats.

Vid våra flygplatser Arlanda och Landvetter har övningar med brandskum utförts och man har uppskattat att det kommer ta 60–70 år innan halterna av perfluorerade ämnen i den närliggande miljön är nere på tillräckligt säkra nivåer om inga saneringsåtgärder görs. I Kallinge, i Ronneby kommun, har grundvattnet i ett område värden som är tre gånger högre än det tolerabla dagliga intaget för vuxna. För spädbarn är det 10–20 gånger högre än det dagliga tolerabla intaget. Måttet gäller regelbunden konsumtion under lång tid. Konsekvenserna av föroreningar i våra vatten är allt mer påtagliga. Vi vill att regeringen ser över möjligheterna för sanering av vattentäkter som har blivit påverkade av oaktsam användning av farliga kemikalier.

Ett stort problem är spridningen av läkemedelsrester i naturen och kraftiga ansträngningar för att minska spridningen av detta behövs. Ett problem i dag är att läkemedelsrester kan passera reningsverken i aktiv form utan att allt tas om hand. Dels behövs incitament för att minska utsläppen från hushållen men bättre vattenreningsteknik behövs också för att hindra spridningen till naturen. Alliansen gjorde 2014 en satsning på avancerad avloppsreningsteknik för rening av kemikalier och läkemedelsrester. Det krävs både större medvetenhet om vilka medel som används och hur de tas om hand så att de inte hamnar i avloppet, och dessutom ny teknik för rening av det som ändå hamnar i avloppen.

Biltvätt på gatan innebär att olja, tungmetaller och andra miljöfarliga ämnen riskerar att läcka ut i naturen. Flera kommuner har försökt att införa förbud mot biltvätt på gatan på grund av att farliga ämnena följer med dagvattnet ut i våra vattendrag. Enligt Naturvårdsverket är det i dag inte tillåtet för kommuner att införa generella förbud mot biltvätt på gatan då det inte finns lagmässigt stöd för sådana förbud. Kommuner kan med stöd av förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd meddela föreskrifter om skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter vilket innebär att det är möjligt för en kommun att förbjuda biltvätt på gatan i områden där det smutsiga tvättvattnet skulle kunna skada vattentäkterna. Detta anses dock vara komplicerat. Dessutom är det enbart möjligt i närheten av vattentäkt, men spridning av olja, tungmetaller och andra miljöfarliga ämnen kan orsaka stor skada i naturen även utanför vattentäktsområde. Därför bör inte närheten till vattentäkt vara avgörande. Vi vill att det ska bli möjligt för kommuner att införa biltvättsförbud på hårdgjord yta, även i områden som inte ligger i närheten av vattentäkt.

Skydd av marina reservat

Tillgången till rent vatten och livskraftiga marina ekosystem är mycket angelägna framtidsfrågor. Ett långsiktigt och målmedvetet arbete behöver bedrivas. En stor del av arbetet sker i samarbete med länder inom EU och i Östersjöregionen. Men minst lika mycket behöver ske på nationell, regional och lokal nivå. Stora miljövinster kan nås genom att långsiktigt planera för hur hav- och vattenresurser ska nyttjas hållbart. En långsiktigt hållbar planering i kombination med ett skydd av kust- och havsområden, enligt de internationella Nagoyamålen som Sverige ska uppfylla, skapar förutsättningar att säkra de marina ekosystemtjänsterna för framtida generationer. För att nå de

internationellt satta målen för biologisk mångfald vill vi att skyddet av marina reservat utökas. Vi vill se en ökning av antalet marina reservat och/eller andra typer av ekomarint skydd. Det är viktigt att ett sådant arbete genomförs i samverkan med mark- och fiskevattenägare, fiskerinäringen, länsstyrelse, forskning och kommuner. Kosterhavets nationalpark är ett bra exempel där även lokala aktörer arbetat för ett stärkt skydd och för bildandet av nationalparken, även om processen varit lång och innefattat flera turer.

Minskad övergödning

Östersjön är ett av världens mest känsliga hav med stora problem. Övergödning, bottendöd, överfiske, koldioxidutsläpp och en hög halt miljögifter rubbar havets ekosystem. Det är mänskliga aktiviteter som har bidragit till detta och enbart människor som kan hejda förödelsen innan ovanstående blir en permanent verklighet.

I regeringsställning bidrog Centerpartiet till att kraftfullt driva på arbetet med Östersjön. Bland annat så införde vi ett särskilt havsmiljöanslag på 1 miljard kronor 2006–2010 och på över 2 miljarder kronor 2012–2015. Vi var aktiva i att införa svaveldirektivet som begränsar svavelutsläppen från fartygsbränsle och som bidrar till försurning. Vi har förbjudit fosfor i tvättmedel och maskindiskmedel som är ett av de näringsämnen som bidrar till övergödning. Vi har dessutom infört en särskild myndighet för havs- och vattenmiljöfrågor, tillsatt en havsmiljöambassadör och beslutat om etappmålet att skydda tio procent av Sveriges marina områden till år 2020.

Mängden näringsämnen i Östersjön har minskat stadigt sedan 1980-talet men koncentrationen av ämnena är fortfarande hög vilket till stor del beror på att andelen syrefria bottenar ökar där näringsämnet fosfor frigörs från sedimentet. Vi anser därför att vi behöver verka med krafttag för att minska den interna belastningen i Östersjön.

Olika metoder finns för att minska nivåerna av näringsämnen i Östersjön. Genom bland annat musselodlingar har näringsämnen kunnat avlägsnas från vatten. Näringsämnen binds i musslorna och avlägsnas när musslan plockas bort ur havet. Musslorna kan sedan användas till bland annat biogasproduktion. Centerpartiet anser att vi behöver främja denna typ av marina affärsmodeller för att förbättra Östersjöns tillstånd.

Trots att övergödningen är ett faktum har goda svenska resultat uppnåtts de senaste åren. Landsbygdsprogrammets miljöersättningar är en nyckelåtgärd för att minska näringsläckaget. Arbetet med att bland annat anlägga fler våtmarker och kantzoner samt anpassa gödslingen efter grödans behov har varit mycket viktigt i sammanhanget, liksom satsningarna inom projekt såsom Greppa näringen. Dessa erfarenheter behöver exporteras så att de även kommer andra länder till del.

Orenat avloppsvatten bidrar till syrebrist och övergödning av våra hav och vattendrag och ökar risken för smittspridning. För de hushåll som är anslutna till det kommunala vatten- och avloppssystemet tar kommunen ansvaret för att det inte sker och att miljöbalkens regelkrav uppfylls. De hushåll som har enskilt avlopp måste själva ta det ansvaret. De som inte klarar av detta riskerar förelägganden av kommunen som sköter tillsynen. Att byta till nya avlopp kräver stora investeringar på upp till 100 000 kronor, en stor summa för en liten sommarstuga på landet eller för den äldre som bor ensam. Eftersom det är kommunerna som sköter tillsynen kan det vara stora skillnader i bedömningar och agerande. Det innebär att ett hushåll på ena sidan sjön kan slippa att byta avlopp medan en stuga på andra sidan kommungränsen kan få betala vite. Det är på

många sätt ohållbart, både för miljön och för den enskilda fastighetsägaren. Vi vill se över möjligheten att tillämpa ett system som tar hänsyn till både fastighetsägare och miljön. Då blir det också en bättre avvägning mellan miljönytta och kostnad. Det skulle leda till ett mer rättvist system för hanteringen.

Etappmål för luftföroreningar

Luftföroreningar påverkar dagligen människors hälsa och medför i genomsnitt sex månaders förkortad livslängd i Sverige. Luftföroreningar har också betydande negativa effekter på stora delar av Europas naturmiljö. Skogens träd och jordbrukets grödor skadas av ozon vilket medför stora kostnader. Stora delar av ekosystemen är fortfarande utsatta för försurning och övergödning på grund av luftföroreningarna. Majoriteten av luftföroreningarna utanför Sveriges tätorter beror på utsläpp från andra länder. För marknära ozon är 90 procent av utsläppen från andra länder. Detta innebär att vi i många fall har begränsade möjligheter att minska luftföroreningarna i Sverige. Därför krävs internationellt samarbete och gemensamma regler inom EU för att förbättra luftkvaliteten i Sverige.

I våra större städer och tätorter däremot beror den dåliga luftkvaliteten framför allt på utsläpp från trafiken. För att nå luftrelaterade miljömål i Sverige som beror på svenska utsläpp behövs insatser på lokal, regional och nationell nivå. Vi vill därför betona vikten av att införa etappmål för luftföroreningar likt de som föreslås för klimatpåverkande utsläpp. Den samhällsomställning som behövs för att nå god luftkvalitet kräver att vi begränsar utsläppen från vägtrafik i tätort, från småskalig vedeldning där framför allt PM 2,5 och sot är problematiskt, att importen av luftföroreningar minskar och att takdirektivets utsläppsåtaganden uppfylls.

Höjda klimatambitioner

Centerpartiet har tidigare haft målsättningen om ett 100 procent förnybart energisystem inom en generation som ett mål på vägen till 2050-målet. Centerpartiet anser nu att detta mål ska tidsättas för att tydliggöra ambitionerna och för att öka sannolikheten att Sverige når 2-gradersmålet och kan vara den kraft i den globala omställningen som vi hittills varit. Centerpartiet anser därför att Sverige bör bli fritt från fossila bränslen, nettoutsläpp av koldioxidekvivalenter och att Sverige ska nå 100 procent förnybart energisystem till år 2040. Centerpartiet ställer sig därmed bakom det förslag som Miljömålsberedningen tagit fram i SOU 2016:47.

Vi anser att kompletterande åtgärder bör användas för att uppnå målet om noll nettoutsläpp av växthusgaser. Exempel på sådana är reduktioner till följd av ett ökat kolupptag i skog och mark, koldioxidavskiljning eller lagring av biogen koldioxid.

Skogs- och jordbruksmark har stor potential att binda in koldioxid och fungera som en kolsänka. Samtidigt kan markerna också bidra till stora utsläpp av växthusgaser. Betydande avgångar av koldioxid sker vid bruk av organogena jordar, det vill säga jordar med hög mullhalt, medan åkermark orsakar mindre utsläpp av koldioxid. Olika möjliga metoder har föreslagits för att minska utsläppen av koldioxid från dessa marker. Exempelvis menar Jordbruksverket att återställande till våtmark skulle utgöra en effektiv metod för att minska avgången. Andra åtgärder för åkermark och betesmark

inkluderar ökad kolinbindning på åkermark eller plantering av fler buskar och träd på betesmark. Effekten av de kompletterande åtgärderna bör beräknas i enlighet med internationellt beslutade regelverk. Då åtgärderna kan kräva en långsiktig investeringshorisont behöver en detaljerad strategi tas fram för de kompletterande åtgärderna för att säkerställa att de kan bidra till att nå nettonoll-målet. Centerpartiet anser att berörda myndigheter bör få i uppdrag att genomföra en strategisk planering över hur utsläppen av växthusgaser från skogs- och jordbrukets organogena jordar kan minska och hur koldioxidinbindningen kan öka i åker- och betesmark.

Undantag för att skapa gemensamma ”solpooler”

Villa- och fastighetsägare måste ges möjlighet att dra elledningar mellan fastigheterna. I dag får inte en fastighetsägare med flera fastigheter som vill optimera solkraftsproduktionen genom att sätta upp solceller på fastigheten med bäst solläge själv föra över elen mellan fastigheterna (utan elnätskoncession). Det här hindrar fastighetsägare att uppföra större anläggningar på taket med bäst solläge. Samma sak gäller om ett villakvarter bestämmer sig för att bygga en gemensam solpark på soligaste ytan och dra en egen elledning för att dela på den producerade elen. Allt som kräver så kallat ”mikronät” mellan hus/fastigheter förhindras av ellagen eftersom det krävs nätkoncession för att få bygga starkströmsledningar. Vi vill att det ska vara möjligt att få undantag för detta, för att ge chans för exempelvis villaägare och fastighetsägare att vara med och bygga framtidens elnät.

Klimatsmarta arbetsmaskiner

Utbudet av arbetsmaskiner i Sverige är relativt litet och i huvudsak är marknaden internationell. Likt övriga transportslag är fordonsparken fossilberoende och i stort behov av omställning för att bidra till klimatmålen i Sverige och internationellt. I och med marknads karaktär finns bäst möjlighet att påverka internationellt genom att ställa krav inom EU. I dagsläget finns inga krav avseende koldioxidutsläpp från arbetsmaskiner. Genom att utveckla EU-gemensamma koldioxidkrav på arbetsmaskiner kan teknikutveckling drivas på för att ta fram energieffektiva och klimatsmarta fordon så att fossila bränslen kan ersättas av förnybara och utsläpp av växthusgaser kan minska. För att kunna ta fram koldioxidkrav behöver fungerande mätmetoder av bränsleförbrukningen utvecklas. Dessa skulle sedan kunna ligga till grund för utvecklingen av en miljömärkning för olika typer av arbetsmaskiner.

Likt miljöbilsdefinitionen för personbilar bör en motsvarande definition utvecklas för arbetsmaskiner. För tunga fordon har Göteborg och Stockholms stad utvecklat en särskild miljöbilsdefinition som skulle kunna ligga till grund för en miljöbilsdefinition för arbetsmaskiner. För att vidare driva på utvecklingen av arbetsmaskiner mot miljöbättre alternativ kan offentlig upphandling användas som verktyg. Vid upphandling kan miljökrav på exempelvis avgasutsläpp, bränsleförbrukning och drivmedel ställas.

För att främja arbetsmaskiners klimatanpassning behöver ett tydligt myndighetsansvar tilldelas. Det finns idag ingen myndighet som har ett övergripande helhetsansvar för arbetsmaskiner utan ansvaret är fördelat på flera myndigheter, även avseende miljöaspekter. Naturvårdsverket ansvarar för det övergripande

miljömålsarbetet medan Transportstyrelsen ansvarar för avgasregler och bullerregler för arbetsmaskiner och regler om fordonsbränslen och Energimyndigheten ansvarar för utveckling och förmedling av kunskap om energieffektivisering. För att underlätta omställningen till klimatsmarta arbetsmaskiner bör en myndighet tilldelas ett tydligt ansvar för klimatanpassning av arbetsmaskiner.

Koldioxidkrav för fordon i EU

Transportsektorn utgör en fundamental kvarvarande utmaning för att klara klimatmålen dels då transporterna orsakar ungefär en tredjedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser och dels då majoriteten av fordonsflottan ännu är beroende av fossila bränslen. Utsläppen behöver minska i snabbare takt än vad som sker idag. Genom teknikutveckling kan marknaden påverkas och utvecklingen drivas på ytterligare mot förnybara bränslesnåla bilar. Ett avgörande steg är att skärpa koldioxidkraven på personbilar och lätta lastbilar inom EU vilket bör ske utan att det ökar utsläppen av luftföroreningar. En sådan åtgärd skulle ha en stor effekt på en större marknad, även utanför Sverige, och bidra till både teknikutveckling och ökad sannolikhet att nå klimatmålen. I kombination med koldioxidskatten kan skärpta koldioxidkrav utgöra viktiga styrmedel och ge tydliga spelregler till marknadens aktörer.

Ännu saknas samma möjligheter för tunga fordon men Sverige bör driva på för att det inom EU utvecklas koldioxidutsläppskrav. Flera andra betydelsefulla marknader såsom Kina, USA, Japan och Kanada har redan utvecklat och använder dessa typer av krav. För att europeisk lastbilsindustri ska fortsatt vara konkurrenskraftig behöver motsvarande krav ställas även på den europeiska marknaden. Med två världsledande lastbilstillverkare har Sverige möjlighet att ta denna position för att driva på för förändringen i EU. Centerpartiet anser därför att Sverige bör driva på att skärpa koldioxidkraven för personbilar och lätta lastbilar i EU samt utveckla koldioxidutsläppskrav för tunga fordon.

Kristina Yngwe (C)

Eskil Erlandsson (C)

Emil Källström (C)

Per Åsling (C)

Peter Helander (C)

Rickard Nordin (C)

Helena Lindahl (C)

Staffan Danielsson (C)